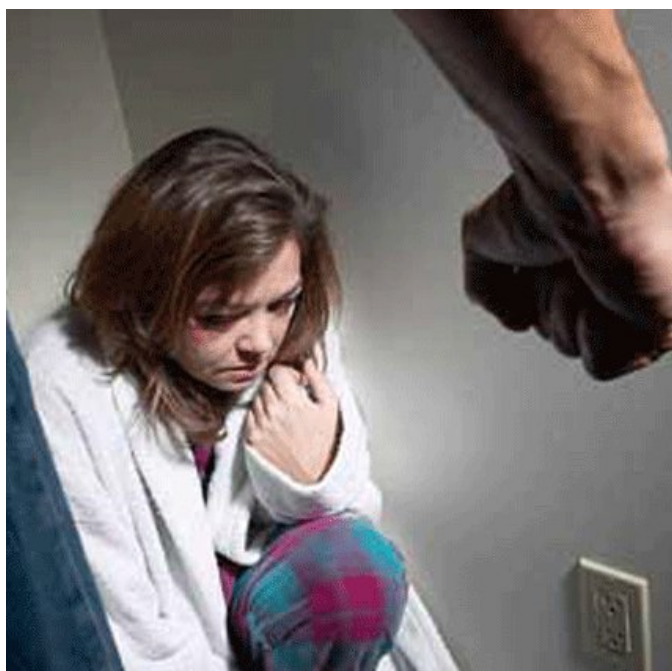

З 25 листопада по 10 грудня проходить щорічна акція «16 днів проти насильства». Дуже важливо знати правові основи запобігання різним проявам насильства, знати, що кожна людина є захищеною у нашій державі.

Сімейне насильство, *насильство в сім'ї* — використання фізичної, матеріальної інтелектуальної (як у батьків над дітьми, як у чоловіка над дружиною), емоційної переваги проти інших членів сім'ї для поневолення людини.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» від 2001 року дає таке визначення:

Насильство в сім'ї — будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю.

В цьому ж законі визначаються форми такого насильства:

- *фізичне насильство в сім'ї* — умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності;

- *сексуальне насильство в сім'ї* — протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до дитини, яка є членом цієї сім'ї;

- *психологічне насильство в сім'ї* — насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдаватися або завдається шкода психічному здоров'ю;

- *економічне насильство в сім'ї* — умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

В Законі також визначено, що *жертва насильства в сім'ї* — член сім'ї, який постраждав

від фізичного, сексуального, психологічного чи економічного насильства з боку іншого члена сім'ї.

Як свідчать дослідження проблема сімейного насильства носить міжнародний характер. Так, за даними **Всесвітньої організації охорони здоров'я**, сімейне насильство торкнулося кожної шостої жінки світу. Рівень насильства стосовно жінок, як-правило, залежить від економічного розвитку країн. У країнах з низьким розвитком економіки, жінки зазнають більшого насильства і сприймають його як належне.

Відповідальність за сімейне насильство у різних країнах трактується не однаково. У багатьох країнах взагалі не передбачене покарання. Законодавством деяких країн покарання настає лише за окремі форми насильства. Навіть у наш час є країни, де традиції і суспільна думка вважає сімейне насильство нормою існування сім'ї.

Насильство над дитиною — це дії, що приносять шкоду дитині з боку людей, на яких покладено догляд та опіку над ним. До нього відноситься фізичне насильство, занедбаність й нехтування потребами дитини.

Як правило більшість батьків, яких жорстоко карали в дитинстві, самі карають своїх дітей. Не кожен із батьків розуміє, що покарання це психологічна травма. Батьки часто можуть завдати дитині психологічної травми без злого умислу яка може створити проблеми в дорослому житті.

Фізичне, емоційне та психологічні види насильства батьків над дітьми у сукупності підсилює дію кожного з них, зумовлюючи виникнення в дитини певних ознак, що характеризують її переживання і поведінку. Наукові дослідження показують, що сімейне насильство із різноманітними факторами, негативно впливає на фізичний розвиток дитини, включаючи загальний стан здоров'я, координацію, силу, зір, слух дитини, її здатність набувати знання, необхідні для нормального життя. В таких дітей занижена самооцінка, вони вважають себе не вартими любові, виникають проблеми у співробітництві з іншими та вміння відрізнити добро від зла.

Якщо між дітьми та батьками немає взаємозв'язку, панує постійна атмосфера напруженості між самими батьками, то приводить до того, що дитина прагне якомога менше перебувати вдома, втрачає емоційний контакт з батьками, виходить з-під соціального контролю дорослих. У таких дітей розвиваються соціально-психологічні якості потенційного правопорушника. Значна кількість конфліктів та форм соціально неадекватної поведінки як дома, так і в школі, провокується самими дорослими. Підлітки, які стають жертвами фізичного та психічного насильства в сім'ї — в школі поповнюють категорію «важких учнів».

Якщо розглядати соціальну роль жінки в різних історичних епохах, то можна бачити, що вона в основному мала підлеглу роль у відносинах з чоловіком в сім'ї, на роботі і, відповідно, терпіла насильство. Така поведінка передавалася попереднім досвідом, вихованням, спостереженням за життям оточуючих жінок. Все це формувало у більшості з них почуття залежності від різних чоловіків (батька, брата, шлюбного чоловіка, начальника на підприємстві) на протязі всього життя. Тому вони вважали своїм обов'язком зберігати шлюб, навіть якщо для них це було гіршим вибором.

Шлюб створюють особи, які отримали виховання у своїх батьків, і згодом як-правило у своїх сім'ях підсвідомо повторюють цей стереотип поведінки батьків з незначними змінами. Тому може виникати неповага до жінки, насильство над нею. Якщо молода дружина не змогла постояти за себе на початку подружнього життя, то чоловік далі розуміє цей спосіб вирішення проблем як єдиний, який від нього потребує найменше зусиль. Жінкою ж оволодіває почуття страху і надалі повністю деморалізовані спроби себе захищати, відстоювати свою гідність.

Насильство у сім'ї як соціальна проблема в Україні

Зазвичай існує широко розповсюджений міф, що насильство в родині - це проблема тільки неблагополучних родин, і майже завжди сімейне насильство пов'язане з пияцтвом і бідністю. Однак за деякими дослідженнями це зовсім не так. Насильство властиве для всіх соціальних груп і не залежить від економічного становища родини в цілому. Приємно вражає той факт що, домашнє насильство вважають злочином всі респондентки віком до 15 років - 100.0%; 86.5% - віком 15-20 років; 88.5% - віком 20-35 років і 87.9% - віком після 35 років.

В Україні проблема домашнього насильства практично не вивчалася. Тільки протягом останнього часу теми насильства у родині стали предметом публічного обговорення. Для того, щоб перемогти реальне зло, його треба зазнати, відкрито обговорити проблему та шукати шляхи вирішення. За даними Інституту соціологічних досліджень НАН, 68 відсотків жінок в зазнають знущання в сім'ї, з них чверть "як правило" або "часто" потерпає від побоїв. Кожна десята дівчина зазнає постійного насильства.. За визначенням Закону України "Про попередження насильства в сім'ї", який Верховна Рада України ухвалила 2001 року, насильство в сім'ї — це "будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи еконо-мічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як лю-дини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізично-му чи психічному здоров'ю".

Діти, що стикаються з насильством у сім'ї, часто відчувають страх, сором та самотність. Вони можуть втрачати інтерес до навчання та соціальної взаємодії. Важливо надавати їм підтримку та безпеку, щоб допомогти подолати наслідки насильства.

